

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 17. maja 1901.

Politični oddelek.

Vinska klavzula.

Kmet je res brez varstva. To se je zopet jedenkrat pokazalo v torek v državnem zboru, ko je prišla na razpravo takoimenovana vinska klavzula.

V naši državi je 250.000 hektarjev vinogradov. Na tisoče in tisoče ljudi se ubija z vinogradništvom, plačujejo ogromne davke, kakor da jih hoče vlada prepustiti grozeči jim usodi — propadu.

Vinogradništvo je po trtni uši in po drugih trtnih boleznih silno trpelo. Naš vinogradnik je tudi vse drugače obremenjen z vsakovrstnimi davki in dokladami, kakor njegov tovariš v drugih državah in nikakor ne more prodajati svojega pridelka po tisti ceni, kakor Lah ali Francoz. Ko bi ceno še bolj znižal, bi niti lastnih stroškov ne pokrnil.

Najhujša nesreča za naše vinogradništvo je trgovinska pogodba z Italijo. Predno se je ta pogodba sklenila, je naša država pobirala od vsakih 100 kilogramov laškega vina po 20 gld. carine v zlatu. Vsled tega se uvažanje laškega vina ni izplačalo in so mogli domači vinogradniki svoje pridelke vsaj za primerno ceno prodati.

Leta 1892. pa je bila sklenjena trgovinska pogodba z Italijo, vsled katere se je uvažanje laškega vina znatno olajšalo. S to trgovinsko pogodbo se je namreč poprejšnja carina na laško vino v znesku 20 gld. v zlatu od vsakih 100 kilogramov vina znižala na 3 gld. 20 kr.

To je vse razmere znatno premenilo. Zdaj se je izplačalo uvažanje laškega vina, kajti na Laškem se dobi vino za tako nizko ceno, da bi naš vinogradnik prišel v jednem letu na boben, če bi svoj pridelek po tej ceni prodajal. Posledice uvažanja laškega vina so postale silno občutljive. Pred vsem je cena domačemu pridelku tako padla, da vinogradnik že nima skoro nobenega dobička

več. Vrh tega so premeteni vinotržci oškodovali vinogradnika posebno občutno s tem, da so laško vino mešali z domačim pridelkom in to zmes prodajali kot pristno domače vino. Na ta način se je na stotine in stotine in tisoče hektolitrov kranjskega cvička naredilo in v denar spravilo, mej tem ko ubogi vinogradnik svojega pridelka ni mogel prodati.

Naravno je, da so se vinogradniki naposled začeli upirati vinski klavzuli, in da so zahtevali, naj se odpravi. Ker poteče trgovinska pogodba z Italijo leta 1903 in se vrše že sedaj mej našo in mej italijansko vlado pogajanja zaradi obnovitve te trgovinske pogodbe, se je stvar v tekočem zasedanju državnega zbora po poslancih spravila tudi pred poslansko zbornico.

Vinogradniki so upali, da se vender doseže kak pozitiven uspeh, ali to njihovo upanje se ni izpolnilo.

V seji, ki je bila minoli torek je prišlo na razpravo poročilo vinarskega odseka glede vinske klavzule. Kar je odsek predlagal, je bilo sicer sprejeto, toda v obče moramo reči, da ta sklep ni nikak uspeh za vinogradništvo.

Odsek je nasvetoval, naj se pri obnovitvi trgovinske pogodbe z Italijo opusti vinska klavzula in naj se carina na laško vino določi na 20 gld. v zlatu, toda odprl je sam vladi mala vratca s tem, da je predlagal, naj se vladi dovoli, da sme to carino znižati, če treba tudi na 12 gld. S takim znižanjem bi pa vinarstvu ne bilo nič pomagano, zakaj če bi carina ne znašala vsaj 20 gld. se bo vinotržcem še vedno izplačevalo uvažati laško vino, a dokler se bo uvažanje izplačevalo, dotlej ne dobi domači pridelek poštene cene.

Najlepše pa je, da se vlada niti temu sklepu neče pokoriti. Trgovinski minister je v torek kratkomalo izjavil, da mu odsekov predlog ne ugaja in sicer iz dveh razlogov. Prvič za to, ker se mu zdi sploh neumestno, da hoče poslanska zbornica v naprej določiti carino na laško vino in tako jednostransko rešiti jedno točko iz trgovinske pogodbe z Italijo, radi katere še tečejo poga-

janja, drugič pa zato ne, ker ministrstvo nima upanja, da bi doseglo tako zvišanje carine na laško vino.

Vladne izjave kratki smisel je ta, da se vlada pri pogajanjih zaradi trgovinske pogodbe z Italijo ne bo čisto nič ozirala na sklep poslanske zbornice, s katerim so se odobrili odsekovi predlogi, ampak da bo varovala korist vinogradništva le v toliko, kolikor bo to mogoče ne da bi prišla pogodba z Italijo v nevarnost. Ker je pa Italiji pred vsem na tem, da se ohrani vinska klavzula, saj ima prav zaradi interesov na tem, da se trgovinska pogodba sploh obnovi in saj mora računati s tem, da Nemčija vinske klavzule na noben način ne obnovi, moramo biti na to pripravljeni, da naša vlada glede vinske klavzule malo ali celo nič ne doseže, nego da bo vinogradniško korist zopet žrtvovala koristi velikih fabrikantov.

Jedino upanje je, da bo državni zbor pri odobrenju trgovinske pogodbe z Italijo zahteval primerno carino na laška vina, ali to upanje je jako skromno, in se mu udajajo samo optimisti. Če tudi je v torek vsa zbornica glasovala za odsekove predloge, se zdi nam, da v slučaju neugodnega uspeha vladnih prizadevanj zastran zvišanja carine na laško vino, tudi v poslanski zbornici ne bo dobiti parlamentarne večine za odpor zoper neugodno vinsko klavzulo, in bojimo se, da bo kmet-vinogradnik brez usmiljenja žrtvovan.

Politični pregled.

Poslanska zbornica. — Mej Nemci in Čehi se je vendar doseglo porazumljenje zastran vodnih stavbnih investicij, tako da bodo poslednje še tekom letošnjega zasedanja odobrene. V zadnjih sejah je poslanska zbornica sprejela zakon o davku na žganje, potem pa je razpravljala o vinski klavzuli, o kateri govorimo na prvem mestu. V torkovi seji je zbornica odkazala proračunski provizorij za drugo polovico tekočega leta proračunskemu odseku brez prvega branja. Pri razpravi o državnih podporah po elementarnih nesrečah je govoril poljski socialnodemokratski poslanec Daszynski, ki je ostro a popolnoma opravičeno žigosal nezaslišano korupcijo, ki vlada v Galiciji. Na poziv Abrahamovicza je imenoval celo vrsto poljskih aristokratov in poslancev, ki so kradli in goljufali pa so še vedno v visokih časteh. Zbornica bo zborovala do 12. junija. Kakor je sedaj projektirano, reši v tem času poleg investicijske predloge tudi zakon o lokalnih železnicah in v drugem branju tudi zakon o vodnih stavbah.

Delegaciji sta sklicani na dan 21. maja na Dunaj.

Deželni zbori se skličejo, kakor je sedaj definitivno določeno, na dan 18. junija.

Cesarjeva potovanja na Češko. — Zadnja poročila govore o cesarjevem potovanju na Češko, da se bo vršilo meseca junija. Po obisku Prage obišče cesar najbrže tudi mesti Ljutomerice in Ustje nad Labo. Vendar v tem pogledu še ni nič natančnega določeno.

Ustaja v Barceloni. — V Barceloni na Španjskem je nastal upor proti tamošnjim oblastem. Nahujkana množica je napadla uradna poslopja, vsled česar je prišlo do krvavega boja, v katerem je padlo več oseb na obeh straneh. Vsled teh dogodkov je v Barceloni razglašeno obsedno stanje.

Razmere na Kitajskem. — Iz Kitajskega v zadnjem času ni nobenih zanimivih poročil, le to se čuje, da namerava grof Waldersee v kratkem odpotovati nazaj na Nemško. Po-

oblaščenec kitajskega dvora je zastopnikom vevlasti prijavil, da namerava kitajska vlada odpreti svetovni trgovini in prometu nele Mandžurijo, marveč tudi vse kitajske pokrajine, kar je baje zadovoljilo vevlasti tako, da ponehajo sovražnosti. Ta obljuba Kitajske pa je najbrže pretveza v namen, da se iznebi neprijetnih jej tujih gostov, a potem bode zopet vse pri starem.

Vojna v južni Afriki. — Značilna za dogodke na bojišču v južni Afriki so poročila, ki jih prinašajo angleški listi. Ta poročila so baš nasprotna od tega, kar se v resnici zgodi. Tako poročajo, da je angleški general Babington premagal pri Lopfonteinu Bure ter jim pobral mnogo voz z živili in živine — nasprotno pa je resnica, katero potrjujejo zdaj ista poročila, da je burski general Delarey porazil dne 29. aprila t. l. celo Babingtonovo armado. Zajel je ves njegov tabor ter mu pobral vse topove. Angleži so tudi raztrosili laž, da je burska armada demoralizovana, ter da se ne more vzdržati — vsa nepristranska poročila pa soglašajo v tem, da je angleška armada ne le demoralizovana, marveč resnično fizično za nič, ter da bi se morala ali temeljito odpočiti, česar pa Buri seveda ne dovolijo, ali pa nadomestiti z novimi močmi. Buri imajo po poročilih iz bližine Krügerjeve še 24.000 mož krepke, neutrujene armade, a jim dohaja iz vseh krajev še vedno novih prostovoljcev. Dewet v čegar taboru je oranjski predsednik Steyn, organizira novo močno armado, po katere sestavi bo začel ofenzivo (naskok) na Oranje. Tudi Angleži se pripravljajo za neko večjo bitko, a ker je njihova armada bolna, bode težko kaj. Neko poročilo pravi, kako nečloveško postopajo Angleži z neoboroženimi Buri, zlasti z ženskami in otroci; neka posebna slast jim je, razdirati družinske vezi in trgati otroke, celo dojenčke, od mater ter tako provzročati tem ubogim ljudem še poleg telesnih tudi strašne srčne bolečine. V dokaz temu dejstvo, da je med 23.080 ujetimi Buri celih 14.251 otrok. Potemtakem ni čudo, da vlada na strani Burov največje razburjenje in želja po maščevanju. To pa mora prinesiti krivičnim Angležem le zaslužen kazni.

Pristojbinski ekvivalent.

(Dalje).

Prvi fiskališki poskus.

Šele l. 1888. je avstrijska finančna oblast prišla nakrat na misel, zahtevati na pristojbinski ekvivalent ne le od delniških družb, ampak sploh od vseh trgovskih in obrtniških družb. Prva žrtev tega popolnoma novega tolmačenja zadnjič omenjenega zakona je bila neka trgovska firma na Predarlskem. Finančna oblast pa ni zahtevala, da mora dotična firma plačati ekvivalent od tistega časa, ko je finančna oblast prišla na to znamenito misel, ampak zahtevala je, da se mora ekvivalent plačati za ves čas nazaj, za ves čas od l. januarja l. 1863. Dotična firma se je pritožila na upravno sodišče, to pa je podano pritožbo zavrnilo.

Od tedaj se je zdaj tu zdaj zopet tam kaki trgovski ali obrtniški firmi predpisal pristojbinski ekvivalent, a le malokateri se je posrečilo, da se je s pritožbo na upravno sodišče ubranilo tega krivičnega bremena.